

De gequalificeerde bekwaamheid van de adviseur biedt nog andere belangrijke voordelen, dan de reeds genoemde. Hij zal, eerder dan de agent of inspecteur, aan wie zovele finesses ontgaan, geneigd zijn de cliënt te verwijzen naar accountant, financiële expert, belastingadviseur, notaris of jurist in die gevallen, waarbij verder gespecialiseerde voorlichting nodig is. Voorts zal de adviseur raad weten te schaffen in verzorgingsvraagstukken, die niet met de bekende tariefschema's kunnen worden opgelost. Hierbij ontwerpt dus de adviseur een speciale constructie, die dan door een van de maatschappijen wordt getarifieerd.

Een bijzonder aardig geval uit mijn praktijk was het volgende. Een ambtenaar met een zoon van 19 jaar die voor dokter studeerde, gaat scheiden. Man en vrouw zijn beiden 52 jaar. De vrouw krijgt, naast haar alimentatie een extra toelage van f 25.— per maand, daar door de scheiding het recht op weduwepensioen vervalt en bij overlijden van de man de alimentatie ophoudt. De vrouw kan, blijkens mededeling van haar advocaat, die mij vroeg een voorstel te doen, bij deze f 300.— per jaar eventueel nog een f 50.— van haarzelf voegen. Bij het raadplegen van de tarieven blijkt, dat met deze f 350.— (die per slot hoogstens nog 13 jaar ter beschikking is, daar de man bij pensioenering al moeite genoeg met het opbrengen van de alimentatie zal hebben) maximaal een f 600.— weduwepensioen kan worden verzekerd. Bij aandachtige beschouwing blijkt dus, dat t.z.t. de moeder uiteindelijk op de zoon, wanneer deze afgestudeerd is, zal zijn aangewezen. Aangenomen mag worden, dat na 13 jaar (de zoon is dan 32) de zoon daartoe in staat zal zijn, zodat de te overbruggen risicoperiode 13 jaar is. In het oog te houden is, dat waar dus ook de zoon een rol speelt in de (toekomstige) verzorging van de moeder, ook diens leven een risicofactor draagt. Zo adviseerde ik (de juridische finesse laat ik hier maar weg) een gemengde verzekering te doen sluiten op het leven van de 19-jarige zoon tot diens 65e jaar. De premiebetaling ad f 192.— per jaar wordt echter gedurende de 13 jaar mede afhankelijk gesteld van het in leven zijn van de vader, terwijl bij het overlijden van de vader gedurende de risicoperiode bovendien een rente wordt uitgekeerd groot f 1000.— per jaar. De totaalpremie bedroeg f 324.— per jaar.

Ik heb gepoogd hierbij een beeld te geven van de taak van de levensverzekeringsadviseur en een verantwoording te geven van dit nieuwe, vrije beroep. Zoals met alle nieuwe dingen wacht ons ook hier zeker nog een ontwikkeling. Mij aan voorspellingen wagen, in welke richting deze zal gaan, acht ik niet wel mogelijk. Veel, zo niet alles zal m.i. hierbij afhangen van de bekwaamheid der beoefenaren en van het vertrouwen dat in hen door publiek en verzekeringsmaatschappijen zal worden gesteld.

ECONOMISCH VACUUM

R. J. Ovezall

Het artikel van Prof. Dr. J. F. ten Doesschate in het M.A.B. van Februari jl. geeft mij aanleiding tot een opmerking. Het is hierbij niet mijn bedoeling het betoog van Prof. ten Doesschate als zodanig aan te vallen. Het is inderdaad zo, dat in de sub. 1 t/m 4 door hem genoemde gevallen kosten in plaats van winst aan de gemeenschap worden uitgekeerd en hiervan het gevolg zal zijn, dat in het productieproces waarden worden afgestaan, die de bedrijven belet worden te vervangen, omdat

het prijspeil nog steeds een stijgende tendenz vertoont en in de kostprijs-calculationen der ten verkoop aangeboden goederen slechts met de historische kostprijs rekening mag worden gehouden.

De opmerking welke ik zou willen maken betreft evenwel meer de *strekking* van het betoog van Prof. ten Doesschate. Hoewel deze in de inleiding tot zijn betoog stipuleert, dat het niet zijn bedoeling is het gevolgde Overheidsbeleid te critiseren kan men uit zijn betoog bezwaarlijk opmaken dat de schrijver het standpunt van de Overheid weet te waarderen en verkrijgt men de indruk, hoewel de schrijver dit niet met zoveel woorden uitspreekt, dat hij het, althans uit bedrijfseconomische overwegingen, doch vermoedelijk ook in het algemeen, onjuist vindt dat kosten als fiscale winst aan de gemeenschap worden uitgekeerd, dan wel niet in de verkoopprijs der ten verkoop aangeboden goederen mogen worden verdisconteerd.

Hoewel het geenszins mijn bedoeling is de handschoen voor de Overheid op te nemen, ziet men m.i. het onderwerp te eenzijdig door uitsluitend deze bedrijfseconomische gevolgen der overheidsmaatregelen in het licht te stellen. Is het niet eerder zo, dat wij e.e.a. moeten zien in het licht van de algemene economische politiek van de Overheid hetgeen impliceert dat wij de totaliteit der productieve en consumptieve krachten in ons land en haar totale kapitaalbezit in beschouwing moeten nemen.

Het komt mij voor, dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord. Ten einde in dit breder verband de vraag te beantwoorden of het juist is dat kosten in plaats van winsten aan de gemeenschap worden uitgekeerd, zouden wij de volgende punten van uitgang willen stellen:

1. Tengevolge van de oorlog is de goederenvoorraad van de Nederlandse samenleving aanzienlijk teruggelopen door kapitaalvernietiging en improductieve arbeid (voor oorlogsdoeleinden) terwijl de consumptie niet in gelijke mate (door distributie en onverkrijgbaarheid) is teruggelopen.
2. De oorlogs-uitgaven der Overheid hebben ertoe geleid, dat in de Overheidshuishouding een wanverhouding ontstond tussen inkomsten en uitgaven, waaruit een enorme schuld is geresulteerd, gedeeltelijk aan het buitenland, voor een ander deel aan binnenlandse ondernemingen en private personen.
3. Voor de ondernemingen ontstond de situatie dat hun goederenvoorraad afnam, terwijl de afname der goederenvoorraad vrijkwam in een, zij het ook veelal indirecte, vordering op de Overheid.

Wij menen derhalve te kunnen stellen dat de vermindering van de landelijke goederenvoorraad in de eerste plaats ten laste is gekomen van het vermogen der Overheid. Het behoeft geen nader betoog, dat de oorlogsinspanningen, welke de Overheid zich heeft getroost, ten behoeve van de gehele gemeenschap zijn gebracht — wat is de Overheid trouwens anders dan een *orgaan* van deze gemeenschap — en dus ook op een of andere wijze door deze gemeenschap zullen moeten worden gedragen, enerzijds door kapitaalbezitters uit een bijdrage uit kapitaal, anderzijds door inkomstentrekkers uit inkomen.

Het is ongetwijfeld een punt van het allergrootste belang, welke methode de Overheid kiest om haar oorlogsschuld aan te zuiveren, wié zij in eerste instantie de lasten wil laten dragen, over welke *tijd* het verlies moet worden ingelopen en zelfs allereerst of het wenselijk is het *volle* verlies te verhalen op de gezamenlijke private ondernemingen en

personen. Hier is immers de verdeling van het oorlogsverlies over alle inkomstentrekkingen en kapitaalbezitters aan de orde. Dit is een probleem op zich zelf, hetwelk buiten het kader van dit betoog valt. Hetgeen wij echter met nadruk willen vaststellen is dat iedere sanering van de staatschuld er tenslotte op neerkomt, dat het vermogensnadeel door de afname van de landelijke goederenvoorraad en de improductief verrichte arbeid, althans gedeeltelijk wordt uitgespreid over de private ondernemingen en personen. In die goederenafname gaat iedere onderneming zijn tol bijdragen, hetgeen hierin tot uitdrukking zal komen dat de ondernemer en door vermogensheffingen en door inkomsten- en andere heffingen een dusdanig bedrag aan de Overheid zal hebben af te staan, dat vervanging van de hoeveelheid vooroorlogse productiemiddelen *onmogelijk* is. De bedrijven zouden dus moeten worden ingekrompen, ware het niet dat zulks wellicht door nieuwe goederenaanwas uit besparingen en credietverlening door het buitenland zal kunnen worden vermeden.

In de door Prof. ten Doesschate gesignaleerde gevallen van als fiscale winst aangemerkte kostenbestanddelen vindt feitelijk in een inkomstheffing een stukje vermogensheffing plaats. Men kan de vraag stellen of dit een fraaie figuur is en eveneens blijft nog ter discussie in hoeverre de Overheid inderdaad op rechtvaardige wijze het oorlogsverlies over de private ondernemingen en personen en haarzelve uitspreid. Doch vastgesteld moet worden dat meedragen in het oorlogsverlies in bedrijfs-economische zin *moet* neerkomen op uitkering van *kosten* aan de gemeenschap, voorzover nieuwe kapitaalstoevloeiing door binnenlandse besparingen dan wel door buitenlandse credietverlening nog niet in voldoende mate heeft plaats gehad. Het ware onjuist dit uitsluitend als een nadeel voor de bedrijfshuishoudingen te zien, aangezien de sanering der staatsfinanciën en daarmede het wegtrekken van kapitaalbeschikkingsmacht van de private ondernemingen en personen een verlagende werking op het prijspeil zal hebben, hetgeen de vervanging der productiemiddelen, welke door de afdracht van *kosten* aan de gemeenschap in ernstig gevaar wordt gebracht, wederom zal vergemakkelijken.

Feitelijk betekenen de overheidsmaatregelen slechts dit dat van de private bedrijfshuishoudingen en personen beschikkingsmacht wordt weggenomen over goederen, die er niet meer zijn, die in de oorlog zijn „geconsumeerd“.

Concluderend zouden wij derhalve willen stellen, dat het uit overwegingen van financieel-economische politiek noodzakelijk is geacht van de private ondernemingen en personen beschikkingsmacht weg te trekken, voorzover hiertegenover niet langer een reëel goederenbezit stond en de beschikkingsmacht dus toch niet kon worden geëffectueerd; dat de consequentie hiervan is dat beschikkingsmacht wordt opgevorderd die nodig zou zijn geweest om de vooroorlogse goederenvoorraad te vervangen en zulks impliceert, dat kosten aan de gemeenschap worden uitgekeerd.

In de door Prof. ten Doesschate gereleveerde gevallen is van kosten-uitkering aan de gemeenschap sprake. Het is een vraagpunt en studie op zich zelf om uit te maken of de vorm waarin zulks in deze bepaalde gevallen geschiedt fraai moet worden geacht. Het probleem is m.i. dus niet zozeer *dat* het gebeurt, dat kosten door de gemeenschap worden opgevorderd, doch eerder op welke *wijze*, in welk *tempo* en in welke *mate* het moet gebeuren.